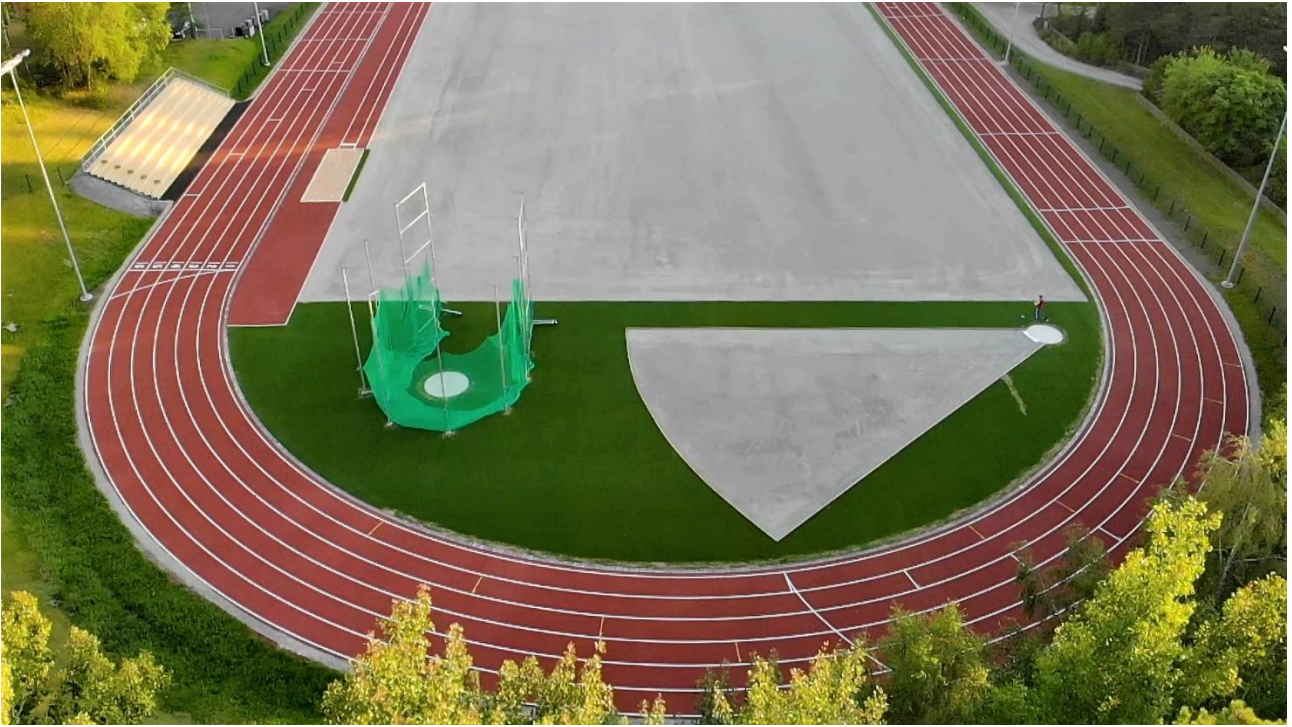

LOPEN KUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Kirkonkylän urheilukentän saneeraus valmistui syksyllä 2019 (kuva: Marko Saikkonen)

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	4
2. VUODEN 2018 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY JA TOIMENPITEET	4
2.1 Huomiot hallintokuntien vastauksista vuoden 2018 arviointikertomukseen	5
3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI.....	6
3.1 Strategiset tavoitteet.....	6
3.2 Sitovat tavoitteet.....	6
3.3 Toiminnalliset tavoitteet	6
3.4 Taloudelliset tavoitteet	6
4. INVESTOINNIT.....	7
5. KUNTAKONSERNI	7
6. KESKUSVAALILAUTAKUNTA (VAALIT)	7
7. TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	8
8. KUNNANHALLITUS ja KESKUSHALLINTO.....	8
8.1 MAANKÄYTTÖ	9
8.2 KULTTUURITOIMI.....	10
8.2 LIIKUNTATOIMI	10
8.3 NUORISOTOIMI	10
9. LUPALAUTAKUNTA / YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA	11
9.1 RAKENNUSVALVONTA.....	12
9.2 YMPÄRISTÖNSUOJELU.....	12
10. PERUSTURVALAUTAKUNTA / SOSIAALITOIMI	13
10.1 PERUSTURVAN HALLINTO	14
10.2 LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT	14
10.3 AIKUISTEN JA VAMMAISTEN PALVELUT.....	15
10.4 VANHUSTEN PALVELUT	16
10.5 TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA	16
10.6 TERVEYSTOIMI	17
11. SIVISTYSLAUTAKUNTA	17
11.1 SIVISTYSTOIMEN YHTEISET PALVELUT.....	17
11.2 VARHAISKASVATUS.....	18
11.3 ESIOPETUS	19
11.4 PERUSOPETUS (ALAKOULU)	20
11.5 PERUSOPETUS (YLÄKOULU).....	21
11.6 LUKIOT	22

11.7 KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA	23
11.8 KANSALAIISOPISTO.....	23
11.9 MUSIIKKIOPISTO	24
11.10 KIRJASTOTOIMI	25
12. TEKNINEN LAUTAKUNTA.....	26
12.1 TEKNINEN HALLINTO.....	26
12.2 TEKNISET PALVELUT	26
12.3 RUOKAPALVELUT.....	27
12.4 LIIKENNEVÄYLÄT	27
12.5 YLEISET ALUEET	28
12.6 RAKENNUKSET	28
12.7 VESI- JA VIEMÄRILAITOS	28
12.8 PALO- JA PELASTUSTOIMI	29
13. HENKILÖSTÖHALLINTO	29
14. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA.....	30
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	32

Lopen valtuustolle 25.5.2020

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODESTA 2019

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Lopen kunnan hallintoa ja taloutta valvoo toimivasta johdosta **riippumaton** tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Valvontajärjestelmää täydentää sisäinen valvonta, joka on osa hyvää johtamista.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännössä.

Lautakunnan tehtävänä on mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain 84 §:ssä tarkoitettujen sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä

Marianna Rautiainen, puheenjohtaja	(Raili Vuorinen)
Tommi Naakka, varapuheenjohtaja	(Maritza Äikää)
Mirjami Hakala	(Kaisa Kaasalainen)
Ari Laitio	(Kirsi Zetterman)
Ari Pakarinen	(Juhana Männistö)
Riitta Suonurmi	(Aleksi Rautiainen)
Kristiina Tuohimaa-Salminen	(Leo Mustonen)

Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana ja myös tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut Janne Majoinen.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2019 arviointia varten 14 kertaa. Lautakunnan jäsenet ovat perehtyneet kunnan palvelutuotantoon seuraamalla toimielinten päätöksentekoa ja kuulemalla vastuuhenkilöitä.

Lautakunta on tutustunut kunnanhallituksen laatimaan vuoden 2019 toimintakertomukseen ja tilinpäätökseen sekä henkilöstöraporttiin.

Arvioinnissa on hyödynnetty lisäksi tilintarkastajan tarkastushavaintoja. Kunnan toimintaan liittyviä arvioita ja palautetta lautakunnan jäsenet ovat saaneet myös kuntalaisilta ja kunnan henkilöstöltä.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueena ovat vuonna 2019 olleet erityisesti tekninen toimiala ja ympäristötoimi.

2. VUODEN 2018 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY JA TOIMENPITEET

Tarkastuslautakunta laatima kuntalain mukainen arviointikertomus vuodelta 2018 käsiteltiin valtuustossa 3.6.2019 (§ 28). Valtuusto hyväksyi tarkastuslautakunnan esityksen, jolla

valtuusto velvoitti kunnanhallituksen käsittelemään syksyn 2019 aikana vastineet arviointikertomuksen havaintoihin.

Kunnan toimialat käsittelevät tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2018 ja kunnanhallitus merkitsi 26.11.2018 (§ 207) arviointikertomukseen laaditun vastausyhteenvedon tiedokseen ja saattoi sen edelleen valtuustolle tiedoksi. Valtuusto merkitsi yhteenvedon tiedoksi 9.12.2019 (§ 59). Tarkastuslautakunta merkitsi kokouksessaan 27.1.2020 annetut vastineet tiedoksi. Saatuja vastineita on hyödynnetty vuoden 2019 arvioinnissa. Tarkastuslautakunta on antanut niihin useita jatkokommentteja.

2.1 Huomiot hallintokuntien vastauksista vuoden 2018 arviointikertomukseen

Lautakunta on pääosin tyytyväinen vastauksiin ja toteaa, että monet kehitettäviksi esitetyt asiat ovat toteutuneet toimialojen työssä ja myös käsiteltävänä olevan vuoden 2019 toimintakertomuksen rakenteessa. Lautakunnan kommentit ja lisäkysymykset seuraavassa:

KUNNANHALLITUS

1. Kunnanhallitus toteaa, että tarkastuslautakunnan huomauttama realistinen tavoitteiden määrittely tulee jatkossa toteuttaa (s.2). Lautakunta ei kuitenkaan saanut vastausta siihen, miten kunnanhallitus ohjaa hallintokuntia suunnittelemaan tavoitteita realistisiksi ja miten se aikoo vastuuttaa hallintokunnat tähän. Toimenpiteet tulisi ilmoittaa aina selkeämmin kuin ”kiinnittämällä huomiota” asiaan, esimerkiksi ohjeistus, koulutus tms. vastaava.
2. Vastineessa kunnan työterveyshuollon kustannusnoususta (s. 3) ei käy ilmi, mikä on oikeasti vaikuttanut kustannusten ylitykseen. Jatkossa tulee seurata sopimuksen noudattamista ja työterveyskulujen muodostumisen syitä.
3. Lähtökyselyistä esitetystä vastauksessa (s.4) ei selviä, mitä toimenpiteitä aiotaan tehdä lähtökyselyjen ottamiseksi käyttöön.

YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA (ENT. LUPALAUTAKUNTA)

1. Ympäristön tilan siistiytymisen raportointi: lautakunta pyytää selvitystä, miksi tarkastuskierroksen tulosten käsittely on ollut vasta vuosi tarkastuskierroksen jälkeen ja mitä tulosten perusteella on tehty. Lautakunta pyytää avaamaan tarkastusprosessia tarkemmin.

PERUSTURVA

Aikuisten ja vammaisten palvelut

1. Vastineen mukaan asiakastytyväisyyskysely on toteutettu kehitysvammahuollossa ja omaishoidontuen saajille. Lautakunta pyytää jatkossa, että kyselyitä ja tuloksia esitellään lautakunnalle.

KIRJASTOTOIMI

Tieto Ratamo-hankkeen etenemisestä puuttuu.

TEKNINEN TOIMI

Vesimaksun eriarvoisuus kunnan eri osissa: lautakunnalle annetun selvityksen mukaan kustannukset ovat eri tasolla eri alueilla. Lautakunta katsoo, että vesimaksujen taso tulee tasata siten, että ne ovat tasa-arvoisia kaikille asukkaille.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

3.1 Strategiset tavoitteet

Lopen kunnan strategiassa vuodesta 2018 on kolme strategista päämäärää:

- Parempaa arkea
- Virkistävää vapaa-aikaa
- Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä

Päämäärien lisäksi strategiaan on kirjattu seuraavat tavoitteet vuosille 2018-2023:

- Hyvät, helposti saavutettavat peruspalvelut
- Laadukas, turvallinen ja saavutettava varhaiskasvatus
- Julkinen liikenne maalla asumisen tukena
- Työmatkaliikenteen tukeminen
- Laajakaistayhteydet koko kuntaan
- Luonto-olosuhteiden vetovoimaisuuden lisääminen
- Tonttitarjonnalla pyritään vastaamaan nykyistä paremmin ihmisten asumisen tarpeisiin
- Pääsääntöisesti hyväksytään vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituisiksi
- Kulttuuritoiminnan ylläpitäminen ja hyvän maineen säilyttäminen
- Laadukkaat ja houkuttelevat liikuntamahdollisuudet kaiken ikäisille
- Hoidettu, siisti ympäristö
- Varmistetaan hyvä sisäilma kaikissa kunnan kiinteistöissä. Epäilyihin sisäilmaongelmista puututaan välittömästi, ryhdytään tarvittaviin toimiin ja tiedotus hoidetaan avoimesti ja ajantasaisesti.

3.2 Sitovat tavoitteet

Valtuusto on asettanut toimielimille sitovia toiminnallisia tavoitteita. Tavoitteiden toteutumista on arvioitu erikseen toimielimen arvioinnin yhteydessä.

3.3 Toiminnalliset tavoitteet

Tehtäväkohtaiset toiminnalliset tavoitteet ohjaavat toimielinten toimintaa, mutta eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Toiminnallisten tavoitteiden toteumaa arvioidaan pääosin arviointisuunnitelman mukaisilla painopistealueilla. Lisäksi arviointiin on kerätty muita tarkastuslautakunnan tekemiä havaintoja esimerkiksi kuulemalla viranhaltijoita ja kuntalaisia. Painopistealueiden ulkopuolella arviointia on tehty pääosin lautakuntatasolla.

3.4 Taloudelliset tavoitteet

Tilinpäätösvuonna ylijäämää syntyi 0,9 milj. euroa (2018: -0,8 milj. euroa). Kunnan talousarvio toteutui arvioitua parempana, toimintatulot ylittivät arvion (108 %) ja toimintamenot (100,4 %) toteutuivat arvioidusti. Toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa parempana muutettuun talousarvioon verraten.

Valtuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueen toimintakate sekä erikseen talousarvion perusteluissa sitoviksi määritetyt tavoitteet. Valtuustoon nähden nettositovien yksiköiden

ylityksiä oli 13 yksikössä. Näistä merkittävimmät ylitykset olivat keskushallinnon 132 510 euroa, vanhusten palveluiden 301 774 euroa sekä teknisen lautakunnan rakennukset 472 816 euroa.

Merkittävimmät nettomenojen alitukset saavutettiin terveydenhuollossa (204 239 euroa) aikuisten ja vammaisten palveluissa (127 267 euroa), lasten ja perheiden palveluissa (169 499 euroa).

Valtionosuudet ylittivät arvion 429 362 eurolla ja verotulot alittivat arvion 312 355 eurolla.

Taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää noin 13,9 milj. euroa eli 1.785 euroa asukasta kohti. Kunnan lainakanta vuoden 2019 lopussa oli 22 milj. euroa eli 2.824 euroa asukasta kohti, kun lainaa oli 2018 vuoden lopussa 2.671 euroa per asukas. Konsernin lainat ovat 3 758 euroa/asukas.

4. INVESTOINNIT

Investointeja tehtiin 1,74 miljoonalla eurolla. Kunnan pitkäaikaisten lainojen määrä kasvoi kertomusvuonna noin 1,0 milj. euroa. Investoinneista merkittäviä oli valokuituverkon loppuun saattaminen ja kirkonkylän vedenottamon rakentaminen. Lisäksi muita merkittäviä oli keskusurheilukenttä ja tekonurmikenttä.

Vuosikate 3 129 000 euroa ei riittänyt investointien kattamiseen, vaan jouduttiin ottamaan lisää lainaa.

5. KUNTAKONSERNI

Vuoden 2019 lopussa Lopella oli kaksi tytäryhtiötä, jotka ovat Lopen Vuokratalot ja Lopen Vanhustentalot.

Konserniohje päivitettiin osana hallintosäännön päivitystä, joka astui voimaan 1.6.2017 alkaen. Konserniohjauksen merkitys korostuu, koska kunta on taannut tytäryhtiöiden lainoja 6,8 miljoonalla eurolla.

Konsernin vuosikate oli 4,1 miljoonaa euroa ja nousi noin 1,6 milj. euroa vuodesta 2018, ja konsernin tilikauden alijäämä oli noin 1.milj. euroa.

Konsernirakenteessa ei tapahtunut muutoksia.

6. KESKUSVAALILAUTAKUNTA (VAALIT)

Perustehtävänä on eduskunta-, europarlamentti- ja mahdollisesti europarlamenttivaalien yhteydessä toimitettavien maakuntavaalien toteuttaminen lakien ja asetusten mukaisesti, oikea-aikaisesti ja asiallisesti sekä kuntalaisten aktivoiminen äänestämään.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Kunnan hallinnon henkilöstö vastasi moitteettomasti sujuneiden eduskuntavaalien ja europarlamenttivaalien ennakkoäänestyksen ja varsinaisten äänestyspäivien hoitamisesta. Äänestysaktiivisuus nousi molemmissa vaaleissa. Vaalit toteutettiin kustannustehokkaasti.

7. TARKASTUSLAUTAKUNTA

Kuntalain 14. luvussa on määritelty tarkastustoimen tehtävät, joita lautakunta ja tilintarkastaja toteuttavat:

Tarkastuksen organisointi sekä tavoitteiden toteutumisen ja talouden tilan arviointi (kuntalaki 121 ja 123 §). Hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen laillisuuden sekä valtionosuusperusteiden oikeellisuuden ja sisäisen valvonnan toimivuuden varmistaminen (kuntalaki 123 §).

Tarkastuslautakunnan huomiot

Talousarvio ylittyi hieman johtuen aiempaa suuremmasta kokousmäärästä.

8. KUNNANHALLITUS ja KESKUSHALLINTO

Tavoitteiksi oli asetettu seuraavat asiat: kunnan elinvoimaisuuden vahvistamiseksi väestökehityksen saaminen uudelleen kasvavaksi, kunnan tarjoamat palvelut ja talous ovat tasapainossa, verkkoysteiden kautta tapahtuva saavutettavuus paranee kunnan alueella, kunta tarjoaa asukkailleen vireän ja viihtyisän asuinympäristön, toimiva yhteistyö Lopen yrittäjien kanssa ja monipuolistuva elinkeinorakenne.

Keskushallinnon perustehtävä on huolehtia osaltaan kunnan kehittamisestä, edunvalvonnasta ja johtamisjärjestelmän toimivuudesta sekä kunnan resursseista, joita tarvitaan kunnan kehittämisessä, viranomaistoimintojen hoidossa ja kunnan palvelutuotannossa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Kunnan osallistuminen valokuituprojektiin on vastannut hyvin kunnan asukkaiden tarpeisiin. Samalla kunnan houkuttelevuus asuinpaikkana on parantunut huomattavasti.

Tavoitteet ovat valtaosin toteutuneet hyvin. Lautakunta toteaa, että vaikka esimerkiksi Silmäkannon tonttikauppa ei tarkastusvuoden aikana vielä lähtenyt nousuun, olivat markkinointitoimet näkyviä ja ennakoivat hyviä tuloksia, joita jatkossa vuonna 2020 saatiinkin. Kunta edesauttoi toimillaan valokuidun rakentumista kuntaan. Tarkastelujakson aikana kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja nuorisotoimi ovat järjestäneet lukuisia tapahtumia joko omana toimintanaan tai yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yrittäjäkysely toteutettiin.

Onnistumiset

- * Markkinointitoimia kunnan imagon ja houkuttelevuuden parantamiseksi ja asukasluvun kääntymiseksi nousuun tehtiin kiitettävästi, vaikka tulosta ei vuoden aikana saatu toivotulla tavalla.

Kehitettävää

- * Lautakunta kehottaa vastaisuudessa tiedottamaan aktiivisesti lautakunnalle kyselyjen tuloksista.
- * Seudullisen joukkoliikennekoordinaattorin palveluiden järjestämistä tulee jatkaa naapurikuntien kanssa.
- * Markkinointitoimia tulee jatkaa ja voimistaa.

8.1 MAANKÄYTTÖ

Perustehtävä on huolehtia kunnan alueen suunnitelmallisesta maankäytöstä yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen avulla siten, että kunnan alueen asumisen, yrittämisen, erilaisten palvelutoimintojen ja vapaa-ajan toiminta- ja sijoittumisedellytykset pystytään turvaamaan arvostaen ja huomioiden kunnan luonto- ja kulttuurimaisemalliset arvot.

TALOUSARVIO 2019

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Tavoite 2019	Mittarit, joilla onnistumista kuvataan	Vastuuhenkilö
1. Parempaa arkea	Kunnan kaavoitus on ajan tasalla ja vastaa asumisen ja yrittämisen tarpeisiin. Yleisten alueiden lohkomisten ajantasaistaminen.	<ul style="list-style-type: none"> Ajantasaiset kaavat Kunta myy vähintään 10 omakotitalotonttia Prosessia jatketaan Kirkonkylän asemakaava-alueella 	Maankäyttö-päällikkö
2. Helppoa ja monipuolista vapaa-aikaa	Kunta huolehtii metsäomaisuudestaan kunnan metsäsuunnitelman pohjalta. Hakkuut toteutetaan suunnitelmaan perustuen. Puisto- ja kaava-alueilla toteutetaan hakkuita tarpeen ja tilanteen mukaan.	<ul style="list-style-type: none"> Hakkuutuotto (brutto) vähintään 180.000 € Toteutetut puisto- ja kaava-alueiden hakkuut 	Kunnanjohtaja, Maankäyttö-päällikkö

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteisiin päästiin melko hyvin. Kaavaprosessit etenivät tavoitteessa. Omakotitalotonttien osalta päästiin lähes tavoitteeseen. Vuoden 2019 aikana myytiin yhteensä kahdeksan omakotitalotonttia. Yritystonttien osalta tulot jäivät olennaisesti budjetoidusta. Silmänkannosta ei yrityksistä huolimatta onnistuttu myymään yhtään tonttia, vaikka neuvotteluja käytiin useamman yrityksen kanssa.

Tarkastuslautakunta pyytää korjaamaan ristiriidan maankäytön talousarvion strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden ja niihin käytettyjen mittareiden kesken. Jos tavoitteena on helppo ja monipuolinen vapaa-aika, ei mittareina voi käyttää pelkkää hakkuutuottoa. Metsänhoidollisia toimia tulee vastaisuudessa arvioida myös metsien monimuotoisuuden ja luonnonsuojelun mittareilla, ei pelkästään taloudellisilla.

8.2 KULTTUURITOIMI

Perustehtävä: *Laissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. Kunnan kulttuuritoimi luo puitteet kunnassa tapahtuvalle kulttuuritoiminnalle yhdessä eri toimijatahojen kanssa, ensisijaisesti paikallisten yhdistysten ja yksittäisten taiteilijoiden kanssa.*

Tavoitteena kulttuuritoimella on ollut toimiva yhteistyö kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Kulttuuritoiminta on kokonaisuudessaan ollut erityisen vireää ja monipuolista sekä eri-ikäiset kuntalaiset huomioivaa. Myös talous on toteutunut onnistuneesti.

8.2 LIIKUNTATOIMI

Liikuntatoimen perustehtävä on luoda edellytykset kuntalaisten liikunnalle.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteet ja talous ovat toteutuneet suunnitellusti. Liikuntasalien ja kuntosalikorttien käyttö on tasaisen runsasta ja tapahtumat ovat keränneet hyvin osallistujia.

8.3 NUORISOTOIMI

Nuorisotoimen perustehtävänä on nuorten tasa-arvoisten mahdollisuuksien kehittäminen sekä nuorten kasvun ja osallisuuden tukeminen. Nuorten syrjäytymiskehityksen ehkäisy varhaisella puuttumisella sekä korjaavalla toiminnalla. Tehtäväalue sisältää määrärahat kunnan nuorisotyöhön ja kerhotoimintaan.

Nuorisotoimen toiminnallisina tavoitteina ovat olleet monipuolinen koulu yhteistyö, osallistavat vapaa-ajan toiminnot sekä yhteistyö eri hallintokuntien, seutukunnan ja seurakunnan kanssa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

- * Tarkastuslautakunta toteaa, että nuorisotoimi on hyvin onnistunut tavoitteissaan
- * Monipuolinen koulu yhteistyö ja yhteistoiminta eri tahojen kanssa on mahdollistanut vilkkaan tapahtumatarjonnan
- * Myös talous toteutui suunnitellusti

* Nuorisotilojen ja kerhojen kävijämäärät ovat kasvaneet:

	2017				2018				2019			
	keväät	kesä	syksy	yht.	keväät	kesä	syksy	yht.	keväät	kesä	syksy	yht.
Nuorisotilojen kävijämäärät	2 969	-	3 570	6 539	3 303	238	2 736	6 277	3 091	226	3 011	6 328
Loma-aikojen toimintojen kävijämäärät	358	858	362	1 578	368	588	342	1 298	380	526	351	1 257
Kerhojen kävijämäärät	285	-	170	455	305	-	175	480	535	-	430	965

9. LUPALAUTAKUNTA / YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA

Lautakunnan sitovat tavoitteet ovat olleet: Toteutetaan kiinteistökartoitus (kartoitetaan luvanvaraisten rakennusten ja rakennelmien määrä sekä kiinteistöveron määräytymisperusteiden oikeellisuus) kunnan kiinteistöveroperusteiden tarkistamiseksi; rakennusjärjestyksen ajantasaistaminen vastaamaan ihmisten muuttuvia tarpeita; kunta tukee vesienhoitoa ja osallistuu vesienhoitotahojen toimintaan; vesistöjen tila kehittyä myönteiseen suuntaan; rakennetun ympäristön tila siistiytyy.

Toiminnallisia tavoitteita ovat neuvonnan ja ohjeistuksen päivittäminen, lupalautakunnan tehtäväkokonaisuuden toimivuuden seuranta ja pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin.

Kiinteistökartoitus on edennyt suunnitellusti ja kartoituksessa on löytynyt huomattava määrä kiinteistöverorekisteriin lisättäviä kohteita.
Toimivaa ympäristökasvatusta yhteistyössä sivistystoimen kanssa.

Kehitettävää

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä seuraaviin kysymyksiin:

- * milloin Loppijärven tutkimusraportin tuloksia on odotettavissa?
- * ovatko vesienhoitotoimenpiteet tuottaneet myönteisiä tuloksia ja millä tuloksia mitataan?
- * miten rakennetun ympäristön korjauskehotusten noudattaminen on edennyt?

9.1 RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvonnan perustehtävä on rakentamisen ohjaaminen siten, että saavutetaan mahdollisimman onnistunut rakennushanke käyttäjän ja ympäristön kannalta katsoen ja siten, että rakentaminen tapahtuu lainsäädännön, rakentamismääräysten, kaavoituksen ja tasapuolisen kohtelun vaatimusten mukaisesti.

Mittarit ja tunnusluvut 31.12.

	2015	2016	2017	2018	2019
Rakennusluvut	112	116	105	78	84
lisätoimenpide				19	23
* omakotitalot	9	13	8	6	2
- asemakaava-alueet	1	6	5	5	1
- muut alueet	8	7	3	1	1
* loma-asunnot	12	9	8	6	5
- ranta-asemakaava-alueet	3	2	2	2	2
- muut alueet	9	7	6	4	3
Toimenpideluvat	89	26	36	47	82
Toimenpideilmoitukset	125	89	89	64	30
Poikkeamispäätökset	10	17	16	15	7
Suunnittelutarveratkaisut	9	2	2	-	-
Muut luvat ja päätökset, (jatkoajat ym.)				89	31

Tarkastuslautakunnan huomiot

* Strategisten tavoitteiden (parempi arki, virkistävä vapaa-aika, vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä) toteutumista tukisi lisäksi henkilöresursseihin. Ympäristö- ja rakennustoimessa: ympäristösuunnittelijan virka on jätetty täyttämättä.

9.2 YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristönsuojelun perustehtävä on hoitaa ne tehtävät, jotka laissa kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (6 §) on asetettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi.

Talousarvion toteutuminen ja poikkeamat

Vuodelle 2019 oli varattuna investointimäärärahaa vesienhoitohankkeisiin, joissa rakennetaan pysyviä vesiensuojelurakenteita, kuten selkeytysallaskosteikkoja. Kesijärven suojeluyhdistys ry:lle selkeytysallaskosteikkohankkeeseen maksettu avustus katettiin toimintakuluista, sillä kunnan osuus alitti investointirajan. Tästä huolimatta toimintakulut ovat toteutuneet selvästi talousarviota matalampina. Ympäristönsuojelun toimintakate on toteutunut talousarviota positiivisempana.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Vuonna 2015 käynnistyneen Lopen pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittämishankkeen käytännön toteutus on valmistunut syksyllä 2019. Hankkeen hyöty on mm. päivityksestä saatava ajantasainen tieto pohjavesialueiden riskikohteiden sijainnista ja tilasta.

- * Toimintatuottoja kertyi arvioitua vähemmän johtuen pääosin ympäristölupahakemusten käsittelyssä sekä valvontaohjelman mukaisissa tarkastuksissa tulleista viivästyksistä. Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä ympäristölupahakemusten käsittelyviiveiden syistä (resurssivaje tai hakemusten yllättävän suuri määrä tms.?)
- * Tarkastuslautakunta esittää, että ympäristötoimi selvittää yhdessä teknisen toimen kanssa sivistystoimen eri tehtäväalueiden (koulut, varhaiskasvatus) toiveen metallin ja muovin keräysmahdollisuudesta kiinteistöissä sekä niihin järjestettävän kompostoinnin käyttöönotosta. Pienet biojättemäärät eivät vastaa Kiertokapulän keräyssopimusta, mutta kompostoinnin voisi suorittaa kiinteistöissä yhdistäen sen samalla ympäristökasvatukseen.

10. PERUSTURVALAUTAKUNTA / SOSIAALITOIMI

Sosiaalitoimen tehtävänä on turvata riittävät sosiaalipalvelut ja edistää kuntalaisten hyvinvointia ja omatoimisuutta. Palvelut järjestetään asiakaslähtöisesti, tarkasti ja vaikuttavasti eri asiakasryhmille mm. lapsille ja perheille, vammaisille, kehitysvammaisille, vanhuksille ja työttömille.

Sosiaalitoimen strategisina tavoitteina ovat parempaa arkea ja vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä. Talouden toteutuma koko perusturvalautakunnan osalta on toteutunut 88,71 prosenttia (työllisyys) - 101,18 prosenttia (vanhusten palvelut).

Tarkastuslautakunnan huomiot

Kehitettävää

- * Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään, miten on toteutettu asiakaspalautteen kerääminen toiminnan kehittämiseksi?
- * Perusturvalautakunnan lakisääteinen velvollisuus on tiedottaminen palveluistaan kuntalaisille. Tiedottaminen on hoidettu netin välityksellä ja hakemusten ja päätösten yhteydessä suullisesti. Osalla kuntalaisista ei ole käytössä nettiä, joten tiedottamista tulee lisätä paikallisessa lehdessä ja kirjallisesti hakemusten ja päätösten yhteydessä. Lisäksi sosiaalitoimen esitteitä tulee pitää aktiivisesti esillä ja jakaa siellä, missä potentiaaliset asiakkaat ovat.

10.1 PERUSTURVAN HALLINTO

Perustehtävä: *turvata riittävät sosiaalipalvelut ja edistää kuntalaisten hyvinvointia ja omatoimisuutta.*

Perusturvan hallinnon tavoitteena on henkilöstön viihtyvyys ja tukeminen tulevissa muutoksissa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Arviointivuonna aloitettiin suunnitelma työtyytyväisyyden ja työssäjaksamisen parantamiseksi. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet.

Onnistumiset

- * Sosiaalitoimen työntekijöille ja johtajille on tarjottu koulutusta vuoden 2019 aikana, minkä tavoitteena on työtyytyväisyyden parantaminen.
- * Sosiaalitoimeen on saatu uusia työntekijöitä 15 kpl, joista 11,5 on vanhusten palveluissa. Myös tästä syystä sijaisten tarve vanhustenhuollossa vuonna 2019 oli pienempi kuin vuonna 2018.
- * Perusturvan alueen henkilöstöllä oli vuonna 2018 yhteensä 3476 sairauspoissaoloa, mutta vuonna 2019 niitä oli 3042. Suunta on oikea.

Kehitettävää

Mittareina ovat käytössä olleet *parantunut työilmapiiri ja työstä poissaolon vähentyminen* verrattuna vuoteen 2018. Mittarien ongelmana on se, ettei vuonna 2018 tehty työtyytyväisyyskyselyä. Tavoitteen toteutumista tältä osin ei voi mitata asetetuilla mittareilla.

10.2 LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT

Perustehtävä: *Lasten ja perheiden palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja asiakaslähtöisesti. Lasten ja perheiden palvelut -tehtäväalueeseen sisältyvät sosiaalihuoltolain mukaiset perheiden palvelut sekä lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuolto.*

Tarkastuslautakunnan huomiot

Onnistumiset

- * Lasten ja nuorten palveluiden tavoitteena on ollut lastensuojelun asiakkaiden vähentyminen. Tässä tavoitteessa on onnistuttu, asiakkaat ovat vähentyneet. Vuoden 2019 lopussa asiakkaita on ollut 68 (76 talousarviossa) vuonna 2018 heitä oli 71.

- * Perheneuvolan käyttö on huomattavasti lisääntynyt, joskaan ei tavoitetta ei ole saavutettu, johtuen siitä, että niihin palveluihin on ohjattu lapsia ja perheitä suoraan päiväkodeista ja kouluista.
- * Verkostotyötä on tehty sivistystoimen ja terveystoimen kanssa. Tämä lisää myös lastensuojelutyön osaamista yhteistyökumppaneilla. Palaute asiakkailta on ollut hyvää.
- * Perheoikeudellinen yksikkö on siirtynyt Hyvinkäältä Hämeenlinnaan ja Riihimäellä on nyt myös toimipiste. Perheoikeudellisen yksikön tulo Riihimäelle lisää palvelun asiakaslähtöisyyttä.

Kehitettävää

- * Nuorten palvelupiste Nupin käyttö on vähentynyt huomattavasti kahtena viimeisenä vuotena ja on huomattavasti alle tavoitteiden. Käytön vähäisyyden syitä tulee selvittää jatkossa.

10.3 AIKUISTEN JA VAMMAISTEN PALVELUT

***Perustehtävä:** Aikuisten ja vammaisten palvelut järjestetään ja tuotetaan asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Vammaispalveluina järjestetään vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia sekä kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisia palveluja. Aikuisten palveluina ovat mm. aikuissosiaalityö, täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki ja maahanmuutto- ja pakolaisasiat sekä kunnan tuottamat mielenterveys- ja päihdepalvelut.*

Tavoitteena tehtäväalueella on ollut kotona asumisen tukeminen ja tehokas kuntoutus ja jatkuva palvelutarpeen arviointi aikuisten ja vammaisten palvelujen asiakkaille.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Onnistumiset

- * Sekä vammaisten että vanhusten toiminnan tavoitteena oli kotona asumisen lisääntyminen. Tavoite on toteutunut kotiin annettavien laadukkaampien ja kotona asumista tukevin palvelujen ansiosta.

Kehitettävää

- * Vaikeavammaisten kuljetuspalveluissa käyttö on alittunut. Kyselyllä niille asiakkaille, jotka eivät palvelua olleet käyttäneet, olisi saatu selville syitä käytön vähyydelle. Asiakkailta on tullut palautetta, etteivät he ole uskaltaneet palvelua käyttää, koska ovat aiemmin jääneet vaille paluukyytiä tai ovat odottaneet sitä kohtuuttoman (usean tunnin) kauan. Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään mitkä ovat mahdolliset syyt vähäiseen käyttöön.
- * Kuljetuspalvelu on toiminut huonommin kuin sopimuksessa oli sovittu. Sitä oli vuoden aikana paikattu mm tarjoamalla yksilöllisiä taksipäätöksiä. Päätöksissä sitä ei kuitenkaan perusteltu asiakkaalle.
- * Kuljetuspalvelujen käyttäjille oli suunnattu vikailmoituspuhelin, mutta se tieto ei ollut tavoittanut kaikkia asiakkaita.

10.4 VANHUSTEN PALVELUT

Perustehtävä: tukea iäkkäiden asukkaiden kykyä elää omatoimisesti kotona pidempään oikea-aikaisilla, riittäväillä palveluilla ja järjestää tarvittaessa ympärivuorokautista asumista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja ostopalveluna.

Tavoitteena on ollut kotona asumisen tukeminen ennalta ehkäisevillä palveluilla.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Onnistumiset

- * Tavoite on toteutunut, sillä tehostetun palveluasumisen peittävyys on laskenut edellisestä vuodesta.
- * On onnistuttu lisäämään kotona asumista monipuolisella ja lisätyllä tuella ja ottamalla käyttöön yhteisöllinen asumismuoto. Näillä toimenpiteillä on parannettu vanhusten ja vammaisten arkea lisäämättä kunnan menoja.

Kehitettävää

- * Asiakastyön osuus kotihoidossa ei ole vielä tavoitteen mukainen. Vuonne 2018 toteuma oli 55 %, vuonna 2019 oli tavoitteeksi asetettu 60 %, mutta toteuma jäi 56 prosenttiin.
- * Tarkastuslautakunta kaipaa toimintakertomukseen tietoja uusien yhteisöllisten asumisratkaisujen tilanteesta ja tulevaisuudesta.

10.5 TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄ TOIMINTA

Perustehtävä on työllistämistä edistävä toiminta järjestää ja tuottaa sekä koordinoi työllistämisen edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävää toimintaa kunnan alueella. Erilaisten työllistämisen palveluja ja työtoimintaa pyritään järjestämään asiakkaan tarpeet kartoittaen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Lopen työllisyystilanne on erittäin hyvä verrattuna verrokkikuntiin, joten toiminta on ollut laadukasta.

Onnistumiset

- * Kuntouttavassa työtoiminnassa tehdään aktiivista asiakaskyselyä ja sitä tulee käyttää toiminnan kehittämisessä.

- * Kuntouttavan työtoiminnan kautta ohjataan myös kehitysvammaisia sosiaaliseen kuntoutukseen.

Kehitettävää

- * Toiminnallisena tavoitteena oli työllistämiseen käytettyjen rahojen ja työmarkkinatuen kuntaosuuden pysyminen edellisvuotisella tasolla. Strateginen tavoite on toimintakertomuksessa kuitenkin *Vireä ja mahdollistava elinkeinoelämä*. Strateginen tavoite ei ole linjassa toiminnan perustehtävän kanssa. Kyseisellä mittarilla (kuntaosuus on vähentynyt vuodesta 2018) ei myöskään voi mitata elinkeinoelämän vireyttä ja mahdollistavuutta. Tarkastuslautakunnan näkemys on, että strategisen tavoitteen tulee olla asiakaslähtöinen: *Parempaa arkea*.

10.6 TERVEYSTOIMI

Terveyspalvelujen perustehtävänä on huolehtia terveydenhuollon palvelujen saatavuuden kunnan osoittamien resurssien puitteissa.

Strategisena tavoitteena on parempaa arkea. Tavoitteessa on viime vuonna onnistuttu. Erityisryhmiä varten on kokeiluluonteisesti ollut lääkäripalvelua Lopen terveysasemalle. Sen käyttö oli vähäistä. Lisäksi vuoden 2019 aikana Riihimäen seudun terveyskeskuskuntayhtymä aloitti julkisen terveydenhuollon kriteerein ja kustantamana lääkäripalvelun toteuttamisen Pihlajalinnan yksiköstä maksusitoumuksin.

Kehitettävää

- * Lääkäripalvelua tulee paremmin markkinoida erityisryhmille.
- * Lääkäripula Pihlajalinnan Lopen yksikössä on heikentänyt tulosta. Yhden työntekijän palvelut ovat hyvin haavoittuvia. Varalääkärijärjestely on välttämätön.

11. SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimen valtuustoon nähden sitova tavoite vuonna 2019 oli kehittämistyön jalkauttaminen eri tehtäväalueilla ja sen mittareina käytettiin tehtyjä toimenpiteitä sekä niiden raportointia sivistyslautakunnalle.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Lukion ja perusopetuksen kehittämissuunnitelma jalkautettiin kouluihin ja opetuksen johtoryhmä on arvioinut kehittämissuunnitelman. Em. arvioinnit ja Lopen opiston kehittämissuunnitelman arviointi on esitelty sivistyslautakunnalle. Suunnitelmien käsittelyprosessi on onnistunut hyvin.

11.1 SIVISTYSTOIMEN YHTEISET PALVELUT

Yhteisten palveluiden perustehtävänä on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi sekä toimivien hallinnon palveluiden järjestäminen kasvatus- ja koulutustyön tueksi ja omalta osaltaan kehittämisedellytysten luomiseksi.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittäminen ja henkilöstön työhyvinvoinnin tukeminen.

Sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittämisen osalta on onnistuttu. Erilaiset viestintäkanavat sosiaalinen media ml. ja niiden mahdollisuudet on otettu käyttöön vuonna 2019. Asiakaskyselyn palautteeseen reagoitiin lisäämällä tiedottamista koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa syksyn 2019 aikana. Toimintaa oli kuvattu seikkaperäisesti tilinpäätösasiakirjassa.

Henkilöstön työhyvinvoinnin tukemisen osalta todetaan, että tehdyt toimenpiteet ryhmäkeskusteluineen ovat oikeansuuntaisia. Työhyvinvointikysely (marraskuu 2019) osaltaan tukee tehtyjä kehittämistoimenpiteitä. Erilaiset työpaikalla tapahtuvat palaverit, kokoontumiset ja liikuntatapahtumat tukevat työssä jaksamista.

Sivistystoimialan yhteisten palveluiden toteuma on 115,3 %. Talousarvion toteutuminen ja sen poikkeamat johtuivat asiantuntijapalveluiden osalta oikeudenkäyntikuluista ja ICT-palvelujen kustannusten suuresta ylityksestä.

Kehitettävää

- * Sivistystoimiala on osallistunut useisiin hankkeisiin ja saanut avustusta hankkeiden toteuttamiseen. Hankkeet tukevat laajasti opetustyötä. On kuitenkin syytä huomioida, että henkilöstöön ei kohdistu ylimääräistä työpainetta, eivätkä hankkeet aiheuta työssä jaksamisen ongelmia.
- * ICT-palveluiden kustannuksiin on pyrittävä vaikuttamaan ennakoivalla hanke- ja talousarviosuunnittelulla.

11.2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen perustehtävänä on toteuttaa lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa lapsen etu on ensisijaisesti huomioitava asia yksittäisen lapsen sekä lapsiryhmän kannalta. Lapsen edun lisäksi varhaiskasvatuksessa korostuu lapsen oikeus leikkiin sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi.

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti sisällön ja toiminnan laadullinen kehittäminen;
2. Sähköisten palveluiden käyttöönotto;
3. 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteet on saavutettu kiitettävästi ja varhaiskasvatuksen kehittämistyö on ollut hyvin suunniteltua ja tuloksellista. Sähköisten palvelujen käyttöönotto tukee kestävästä kehitystä.

Onnistumiset

Tavoitteen 1. osalta on varhaiskasvatuksessa suunnitelman mukaisesti keskitytty sisällön ja toiminnan laadulliseen kehittämiseen ja on erityisesti huomioitu pedagoginen dokumentointi, yleisen tuen toteutuminen varhaiskasvatuksessa arjessa sekä Lopen varhaiskasvatuksessa painopistealueena olevan läsnäolopedagogiikan ja laadukkaan vuorovaikutuksen toteuttaminen.

Myös henkilöstön arviointi varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesta kehittämistyöstä on ollut vuoden 2019 ajan suunnitelmallista sekä jatkuvaa tiimeissä tehtävien tiimisopimusten ja ryhmäkohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien kautta toteutuen.

Tavoitteen 2. mukaisten sähköisten palvelujen on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti 1.10.2019 alkaen.

Tavoitteen 3. mukaista lasten varhaiskasvatukseen osallistumisen prosentuaalista seuranta on toteutettu toukokuussa 2019 sekä joulukuussa 2019.

Talousarvio toteutui varhaiskasvatuksen kokonaisuuden osalta 99,9 %.

Kehitettävää

- * Tavoitteen 1. esittelyssä ei käy ilmi onko käytössä henkilöstön tekemästä varhaiskasvatuksen kehittämisen arvioinnista kysely- tai arviointituloksia. Mikäli on, tulisi niistä olla lyhyt yhteenveto toimintakertomuksessa (mitä kehittämisiä alueita, mitä erityisiä positiivisia asioita on noussut esiin)
- * Sähköisten palvelujen käytön ja toimivuuden seuranta on jatkettavaa, jotta niitä voidaan kehittää edelleen.
- * Lasten osallistumisen seuranta on jatkettava, jotta saadaan tietoa aineistoa toiminnan, palvelujen ja resurssin suunnittelua varten

11.3 ESIOPETUS

Esiopetuksen perustehtäväksi on kuvattu edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan. Esiopetus edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen.

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet: 1. Esiopetuksen toimintamallien yhdenmukaistaminen ja 2. Täydentävän varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyön sisällöllinen kehittäminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Ensimmäisen tavoitteen osalta vuoden 2019 aikana toteutettiin esiopetuksen vuosikellon päivittäminen esiopetusryhmien työkaluksi, päivitettiin esioppilaan oppimissuunnitelma sekä esi- ja toteutettiin alkuopettajien yhteiset kokoontumiset.

Esiopettajien arvioinnin mukaisesti vuoden 2019 aikana on lisäksi varhaiskasvatuksen alaisen esiopetuksen toimintamalleja yhdenmukaistettu onnistuneesti. Tavoitteet on saavutettu hyvin ja yhteinen toimintaympäristö näyttää mahdollistavan esi- ja alkuopetuksen yhteistyön hyvin

Toiseen tavoitteeseen liittyen toteutettiin lapsille, huoltajille ja henkilöstölle kysely, josta päiväkotien johtajat laativat alueittain raportin. Henkilöstö osallistui kyselyyn erinomaisella prosentilla. Kyselyn vastaukset ja niistä koottu raportti on käsitelty päiväkotien johtajien johdolla alueittain henkilöstön kanssa. Tällä menettelytavalla sitoutetaan koko henkilöstö palautteen pohjalta tehtävään kehitystyöhön.

Talousarvion toteutuminen esiopetuksen kokonaisuuden osalta on 93,3 %.

Kehitettävää

- * Tarkastuslautakunta esittää, että tehdyn kyselyn tuloksia, niin lasten vanhempien kuin henkilöstön, käytetään aktiivisesti toiminnan kehitystyössä.
- * Erityisesti henkilökunnan vastauksissa esiin nousseet asiat on nostettava esiin toiminnan kehittämisessä.
- * Kyselytuloksista tulee esittää lyhyt yhteenveto toimintakertomuksessa (mitä kehittämisalueita, mitä erityisiä positiivisia asioita on noussut esiin)

11.4 PERUSOPETUS (ALAKOULU)

Alakoulujen perustehtävänä on lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Lopen kunnan perusopetuksen tavoitteena on antaa oppilaille hyvät perustiedot ja -taidot. Perusopetus tukee oppilaan kokonaispersoonallisuuden, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä, kasvattaa vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä luo valmiuksia itsensä jatkuvaan kehittämiseen, oppimaan oppimisen taitoihin ja opiskeluun ylimmillä kouluasteilla.

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet: 1. Positiivisen pedagogiikan vahvistaminen; 2. Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Aloite- ja palautuslaatikko on otettu käyttöön ja oppilaskuntatoimintaa on jokaisella alakoululla.

Onnistumiset

Tavoitteen 1 positiiviset tuntimerkinnot on otettu käyttöön kaikissa luokissa. Niillä pyritään innostavaan ja rohkaisevaan lähestymistapaan. Myös kannustavaan, rakentavaan palautteeseen ja oppitunneilla oppilasta kunnioittavaan puhutapaan on panostettu.

Positiivisista merkinnöistä saadun palautteen perusteella positiivisia merkintöjä on jo kehitetty. Opettajat ovat myös käyneet *Positiivisen pedagogiikan* ja *Positiivinen cv* -koulutuksissa. Opettajankokouksissa keskustellaan säännöllisesti positiivisen pedagogiikan käytöstä ja ylläpitämisestä.

Tavoitteen 2 saavuttamiseksi oppilaskuntatoimintaa on joka koululla. Oppilaskunnan hallitusten jäsenille on järjestetty mahdollisuus osallistua opettajankokoukseen ja tiimipalaveriin sekä vanhempaintoimikunnan kokouksiin.

Aloite- ja palautelaatikko tai joku muu palautejärjestelmä on käytössä jokaisella koululla. Palautteiden käsittely on toteutettu oppilaskunnan hallituksen kokouksissa. Oppilaiden osallistamista toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti jokapäiväisessä koulun toiminnassa.

Perusopetuksessa on osallistuttu useaan hankkeeseen.

Alakoulujen osalta talousarvion toteuma oli 102,8 %. Kirkonkylän kasvatusalueen toteuma on 97,9 %, Launosten kasvatusalueen toteuma on 102,3 %, Läyliäisten kasvatusalueen toteuma on 115,9 % ja alakoulujen koulu-matkakuljetusten toteuma on 113,6 %.

Kehitettävää

- * Perusopetuksen haasteena ollut laskevaa oppilasmääräennustetta on seurattava ja toiminnan ja talouden sopeuttamista on jatkettava.
- * Koulumatkakuljetusten kustannusten kehitystä on seurattava.
- * Hanketoiminnan suunnittelussa tulee ottaa huomioon, miten hankkeet kuormittavat henkilöstöä.

11.5 PERUSOPETUS (YLÄKOULU)

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli myös yläkoulun osalta vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet: 1. Positiivisen pedagogiikan vahvistaminen ja 2. Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen

Tavoitteen 1 saavuttamiseksi yläkoulussa noudatetaan peruskoulujen yhteistä linjaa positiivissa palautteissa. Keskustelua positiivisesta pedagogiikasta opettajakokouksissa on lisätty.

Palautteen antamiseksi on luotu toimiva järjestelmä, jolla on varmistettu, että oppilaat ja huoltajat voivat antaa palautetta, joka käsitellään aina.

Yläkoulun osalta talousarvion toteuma oli 95,5 %.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Aloite- ja palautuslaatikko on otettu käyttöön myös yläkoulussa, samoin oppilaskuntatoiminta.

Kehitettävää

- * Palautetta on seurattava systemaattisesti laadullisesti ja määrällisesti, jotta voidaan tehdä johtopäätöksiä toimintojen kehittämisen tueksi

11.6 LUKIOT

Lukio-opetuksen perustehtävän tavoitteena on tuottaa opiskelijoille niin hyvä pohjakoulutus, että he selviävät ylioppilaskirjoituksista ja saavat riittävät jatko-opintovalmiudet.

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet: 1. Lukio-opetus vastaa opiskelijoiden tarpeita ja 2. Opiskelijoiden osallisuuden vahvistaminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteen 1 kartoittamiseksi tehtiin opiskelijakysely ja palautekysely lukiolaisille huhtikuussa 2019. Vastausprosentti oli alhainen.

Lukion talousarvion toteuma vuoden 2019 lopussa oli 105,1 %. Lukion palkkasummaa rasitti edellisen lukuvuoden suurehko kurssimäärä, joka syntyi siitä, että suuri 1. vuosikurssi (33 opiskelijaa) jaettiin kahteen ryhmään. Tämä aiheutti sen, että keväällä palkkasummaa kertyi yli talousarviossa aikoinaan arvioidun.

Syksystä 2019 alkaen lukion kurssimäärää karsittiin, mutta siitä huolimatta henkilöstökulut ylittyivät. (Ravitsemuspalvelut aiheuttivat ylitystä 17 303 €.)

Kehitettävää

- * Palautekyselyssä nousi esiin, että digitaalisen toimivuuden tasoon ja itsenäisen opetuksen tukeen ei olla tyytyväisiä. Niiden kehittämiseen on panostettava tulevaisuudessa.
- * Palautekyselyn toteuttamisessa on varmistettava, että kysely tavoittaa mahdollisimman monta opiskelijaa.
- * Palautetta on seurattava systemaattisesti, laadullisesti ja määrällisesti, jotta voidaan tehdä johtopäätöksiä toimintojen kehittämisen tueksi.

11.7 KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohtana on tarjota lapsille turvallinen kasvuympäristö koulupäivää ennen ja sen jälkeen, tukea lapsen kasvua ja kehitystä, luoda perustaa hyvälle vapaa-ajan-viettotavoille ja auttaa perheitä kasvatustehtävän toteuttamisessa. Lisäksi toiminnan tarkoituksena on lapsen valvomattomaan ajankäyttöön liittyvien riskitekijöiden sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja pyrkimys edistää yhteiskunnallista tasa-arvoa.

Toiminnalliseksi tavoitteeksi oli vuonna 2019 asetettu täydentävän varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyön sisällöllinen kehittäminen.

Toimintavuonna toteutettiin lapsille, huoltajille ja henkilöstölle kysely, josta päiväkotien johtajat laativat alueittain raportin. Lasten osuus kyselystä toteutettiin samassa kyselyssä huoltajien kanssa, jolloin lapsella ja hänen huoltajallaan oli mahdollisuus vastata yhdessä kyselyyn. Kyselyn vastaukset ja niistä koottu raportti on käsitelty päiväkotien johtajien johdolla alueittain henkilöstön kanssa.

Talousarvion toteutuminen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaisuuden osalta oli 90,7 %.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Onnistumiset

- * Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että myös lasten ääni saadaan kyselyissä kuuluviin, ja että kyselyn raportti on käsitelty yhteistyössä henkilöstön kanssa.
- * Launosten ja Läyliäisten alueella haki koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan lukuvuodelle 2019-2020 ennakoitua suurempi määrä oppilaita, minkä vuoksi kunnanhallitukselta on anottu kaksi osa-aikaisen ilta-päivätoiminnan ohjaajan täyttölupaa lukuvuodelle 2019-2020. Henkilöstökulut **eivät tuoneet** lisämäärärahan tarvetta, koska samanaikaisesti tuotot nousivat selkeästi lapsimäärän lisääntymisen vuoksi.

11.8 KANSALAIPOISTO

Perustehtävä: Lopen Opisto monipalveluopisto, jonka tehtävänä on kunnan ainoana aikuisoppilaitoksena järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös lasten opetusta kuvataiteessa, musiikissa, liikunnassa ja käsityössä.

Toiminnallisiksi tavoitteiksi oli vuonna 2019 asetettu seuraavat tavoitteet: Kurssitarjonta on houkuttelevaa ja sitä järjestetään eri puolilla kuntaa; tanssi- ja liikuntakurssien tarjonta on laajaa.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Opistotoiminta on vireää ja kurssitarjonta on edelleen monipuolinen. Kunnan taajamat on huomioitu hyvin järjestämällä opetusta useammassa kylässä.

Tavoite 1. Kurssitarjonnan järjestäminen eri puolilla kuntaa toteutui. Vuonna 2019 kursseja järjestettiin kirkonkylän lisäksi Launosissa, Läyliäisissä ja Vojakkalassa.

Toteutuneita tunteja oli 2019 yhteensä 2547,97. Vuoteen 2018 verrattuna tunteja toteutui 384,61 vähemmän johtuen tuntiopettajien puutteesta.

Vuonna 2019 oli netto-opiskelijoita yhteensä 798. Vuoteen 2018 verrattuna netto-opiskelijoita oli 28 kurssilaista vähemmän.

Lopen opiston talousarvion toteuma oli 87,5 %. Toimintatuotot olivat 105,8 % ja toimintakulut olivat 91,0 %.

Tarkastuslautakunta arvostaa Lopen opiston tapaa kehittää opetusta ja kurssitarjontaa palautteen perusteella. Kurssipalautteissa oli korostunut toive erilaisista lyhytkursseista ja niitä oli syksyllä 2019 tarjolla enemmän kuin aiemmin.

Kehitettävää

- * Suurin poikkeama talousarvioon nähden on kalusto ja koneet, jotka ylittävät 500 euroa. (Huomattava, että talousarviossa summa on 500 euroa koko vuodelle.) Hankinnat ja muut kustannukset on suunniteltava huolella talousarviosuunnittelussa, jolloin ne voidaan toteuttaa ilman ylityspainetta.
- * Digitaalisuuden hyödyntäminen opistotoiminnassa -hanketta tulee jatkaa.
- * Tarkastuslautakunta esittää, että Lopen opisto pyrkii kehittämään toimintaansa niin, ettei osallistumismaksuihin tule kohtuutonta korotuspainetta.

11.9 MUSIIKKIOPISTO

Tehtäväalueeseen sisältyvät määrärahat Riihimäen musiikkiopiston palveluihin. Riihimäen musiikkiopiston antama opetus perustuu kuntien väliseen sopimukseen.

Toiminnalliseksi tavoitteeksi oli vuonna 2019 asetettu musiikkileikkikoulutoiminnan tarjoaminen Kirkonkylässä, Launosissa ja Läyliäisissä.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Musiikkileikkikoululaisten määrän kehitys on ollut hyvä.

Musiikkiopiston toimintakatteen toteuma oli 96,4 %. Musiikkiopisto toteutui kokonaisuutena talousarvion puitteissa.

Kehitettävää

- * Tavoitteen toteuma tulisi ilmoittaa taajamien osalta, nyt ei toiminnallinen tavoitetoteuma käy ilmi tekstistä.
- * Haasteena on ollut se, että musiikkiopiston oppilaspaikat eivät riitä kaikille halukkaille. Lopella toimii myös yksityinen musiikkiopisto, mutta se ei korvaa kunnallista musiikkiopistoa. Kunnalliseen musiikkiopistoon voivat hakeutua kaikki oppilaat ja maksuvapaata saa taloudellisin perustein. Jos nykyisiä oppilaspaikkamääriä ei lisätä, moni vähävarainen musiikista innostunut lapsi voi joutua olemaan ilman soittoharrastusta. Musiikilla on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia (ks. strategian *Parempaa arkea ja Virkistävää vapaa-aikaa*).

11.10 KIRJASTOTOIMI

Perustehtävä: Lopen kirjasto on tiedon, oppimisen ja elämysten keskus. Kirjasto tarjoaa laaja-alaisen mahdollisuuden kulttuurin ja elämysten lähteille, antavat mahdollisuuden hankkia tietoa ja henkistä pääomaa sekä tukevat tietojen, taitojen ja koulutuksen täydentämistä. Kirjastot tukevat ihmisten hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä. Kirjastot ovat väylä paikalliseen, alueelliseen ja maailmanlaajuiseen tietoon ja kulttuuriperintöön. ”Yhteistyön avulla ajanmukaisia, asiakaslähtöisiä ja elämyksellisiä kirjastopalveluita elämänkaaren kaikissa vaiheissa perinteitä unohtamatta.” (Ratamo-kirjastojen ja Lopen kirjaston yhteinen toiminta-ajatus ja visio)

Toiminnallisena tavoitteena oli vuonna 2019 järjestää monipuolisia tapahtumia ja tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset

Kirjastotoimi on suoriutunut toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteistaan erinomaisesti toteuttaen kansansivistystehtävää. Kirjasto tarjoaa monipuolisesti materiaalia ja tapahtumatoimintaa on vilkasta kirjaston tiloissa. Kirjasto ottaa esimerkillisesti huomioon kirjaston käyttäjät eri ikäryhmistä ja erityisryhmistä.

Kirjastotoimen talousarvion toteuma oli 95,4 % ja toteutui kokonaisuutena talousarvion mukaisesti. (Huom! Vuoden 2019 alusta palvelupiste Rosamunda siirtyi hallinnollisesti kirjastotoimen alle. Rosamundan menot mukaan luettuna kirjastotoimen menot asukasta kohti vuonna 2019 ovat 63,75 €.)

Kehitettävää

- * Tarkastuslautakunta edellyttää, että kirjastotoimi jatkaa suunnitelman mukaisesti Ratamo-ketjuun siirtymää. Tiedot Ratamo-hankkeen etenemisestä puuttuvat toimintakertomuksesta.

12. TEKNINEN LAUTAKUNTA

Teknisen lautakunnan sitovat tavoitteet olivat kirkonkylän vedenottamon rakentaminen vuoden 2019 aikana ja urheilukentän perusparannus.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tarkastuslautakunta antaa kiitosta paikallisten toimijoiden käytöstä tavoitteena olleissa urakoissa.

Onnistumiset

- * Vedenottamo valmistui ajoissa ja urheilukenttään olosuhteiden aiheuttaman viivästyksen vuoksi vain vähän myöhässä.

12.1 TEKNINEN HALLINTO

Teknisen hallinnon tehtävänä on tuottaa teknisen hallinnon palveluita kuntalaisille sekä kunnan muille hallintokunnille. Sisältävät kustannuspaikat tekninen toimisto ja yksityistiet.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Toiminnalliset tavoitteet, yksityisteiden kunnossapidossa avustaminen vähintään edellisvuoden tasolla ja vakuuksien ja vakuutusten oikeellisuus, **ovat toteutuneet**. Talousarvio on toteutunut ennakoitua parempana. Taloushallinnon sekä henkilöstöhallinnon tehtävien siirtyminen Sarastia Oy:lle on kasvattanut huomattavasti toimistohenkilöiden työmäärää.

12.2 TEKNISET PALVELUT

Perustehtävänä on huolehtia teknisen lautakunnan varastoista sekä koneista ja autoista.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

- * Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä, onko talousarviossa varauduttu uusien ohjelmien (esimerkiksi varasto-ohjelma) tai mahdolliseen kameravalvonnan lisäämiseen tehtäväalueella.

12.3 RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelujen perustehtävänä on tuottaa monipuolista, terveellistä ja maittavaa ruokaa asiakkaille taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti sekä ohjata oikeisiin ruokatottumuksiin ja tapoihin.

Vuoden 2019 tavoitteeksi asetettu toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto toteutui. Ruokalistat saatiin vietyä järjestelmään ja toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto jatkuu.

Talous

Toimintakate ylittyi huomattavasti menojen jäätyä arvioitua pienemmiksi.

Kormun koulu toimi koko vuoden jakelukeittiönä, ruoka valmistettiin Kasarissa. Käytäntö jää pysyväksi.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Ruokahävikin määrää on minimoitu kiitettävästi ruoan tarjolle panon järjestelyillä ja kulutusta mittaamalla.

- * Kompostoinnin mahdollistaminen etenkin sivistystoimen kiinteistöissä on tarkastuslautakunnan mielestä tärkeää hoitaa vastaisuudessa. Yhteistyötä tulee tässä tehdä teknisen toimen, ruokahuollon, sivistystoimen ja ympäristötoimen kesken.

12.4 LIIKENNEVÄYLÄT

Perustehtävä: Tekninen lautakunta vastaa kunnan ylläpitämien teiden kunnossapidosta sekä tievalaistuksesta.

Teiden kunnossapidosta ovat huolehtineet paikalliset urakoitsijat. Teknisen toimen tietoon ei tullut yhtään kunnossapidon laiminlyönnistä johtuvaa onnettomuutta. Alkuvuosi oli tienpidon kannalta haasteellinen johtuen runsaista lumisateista. Syyskaudella auraussuoritteita ei juurikaan ollut. Uudet auraussopimukset tullaan kilpailuttamaan keväällä 2020. Kaavateiden valaistuksen sähkökustannukset oli alibudjetoitu.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Tavoitteet ovat toteutuneet pääosin talousarvion mukaisesti, lukuun ottamatta kaavateiden valaistuksen budjetointia.

12.5 YLEISET ALUEET

Perustehtävä on huolehtia kunnan ylläpitämien urheilualueiden, uima- ja venerantojen, puistojen sekä muiden yleisten alueiden ml. tori ja matonpesupaikka turvallisuudesta ja käytettävyydestä.

Toiminnallinen tavoite oli toteuttaa urheilukentän peruskorjaus kesäkuun loppuun mennessä, mutta johtuen kovista tuulista ei lopullista pintaa pystytty toteuttamaan sovituissa aikatauluissa. Myös Ojajoenkaaren teollisuusalueella oleva teollisuustontti siivottiin, mutta siivoukseen ei ollut varauduttu vuoden 2019 talousarviossa.

12.6 RAKENNUKSET

Perustehtävä on huolehtia kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta sekä oikea-aikaistaa tarvittavat korjaustoimenpiteet.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Talous on toteutunut pääosin suunnitellusti. Sisäilmaongelmien selvityksiin ja tutkimuksiin ei talousarviossa ollut varauduttu, lisäksi sähkönsiirtoon ja kulutukseen ei ollut riittävästi budjetoitu määrärahoja.

Onnistumiset

- * Toimintojen digitalisointi on edennyt hyvin: tavoite sähköisen huoltokirjan käytöstä on tullut päivittäisrutiini, lisäksi intranetin kautta voidaan ilmoittaa havaituista ongelmista suoraan kiinteistöhoitajille.

12.7 VESI- JA VIEMÄRILAITOS

Vesi- ja viemärilaitos vastaa laitosten toiminnasta sekä vastaa, että talousvesi täyttää sille asetetut vaatimukset. Viemärilaitos huolehtii jätevesien johtamisesta Riihimäelle puhdistettavaksi.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Toiminnalliset tavoitteet eivät täysin toteutuneet. Kirkonkylän vedenottamo valmistui tavoitteen mukaisesti, mutta Kirkonkylän vedenjakelualueella havaittiin keväällä laatupoikkeama.

12.8 PALO- JA PELASTUSTOIMI

Perustehtäviä ovat öljyntorjunta, väestönsuojelu, Kanta-Hämeen pelastuslaitos.

Palo- ja pelastustoimen käytännön tehtävät hoitaa Kanta-Hämeen pelastuslaitos. Kunnalle tulevat maksuosuudet perustuvat kunnan ja pelastuslaitoksen väliseen sopimukseen. Toiminnallisena tavoitteena on maksuosuuksien seuranta.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Maksuosuudet ovat olleet talousarvion mukaisia ja talousarvio on toteutunut suunnitellusti.

13. HENKILÖSTÖHALLINTO

Perustehtävään (keskitetty henkilöstöhallinto ja henkilöstöpolitiikan kehittäminen) sisältyvät keskitetty henkilöstökoulutus, yhteistoiminta, työllistäminen, työsuojelu, työterveyshuolto, tyky-toiminta sekä palkkavaraukset.

Tavoitteena henkilöstöhallinnossa on ollut henkilöstön työ- ja toimintakykyä edistävien toimintatapojen suunnittelu ja maastouttaminen ja tavoitteiden toteutumana mittariksi on esitetty sairauspoissaolojen väheneminen.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Sairauspoissaolojen määrä on laskenut ja työterveyskyselyt on toteutettu.

Onnistumiset

Uuden työterveyshuollon yhteistyökumppanin Pihlajalinna Työterveys Oy:n kanssa toteutettiin tammikuussa 2019 esimiehille suunnattu työterveyskysely, ja huhtikuussa 2019 koko kunnan henkilöstölle suunnattu työhyvinvointikysely.

Vuoden 2019 sairauspoissaolot vähenivät hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2019 sairauspoissaoloja kalenteripäivinä oli 7 607, kun niitä edellisenä vuonna oli hiukan enemmän eli 7 793. Sairauspäiviä kertyi kalenteripäivinä/henkilö 17,6 (vastaava luku esim. Hausjärvellä oli 17,8).

Talousarvio toteutui lähes arvioidun mukaisesti.

Kehitettävää

- * Henkilöstön sijaisuusjärjestelyt eivät tunnu toimivan tyydyttävästi, koska resurssit ovat haavoittuvat eikä monella työnkuvalla ole sijaista ollenkaan. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että esimerkiksi kriisitilanteessa tiedonkulku ja nopea tilanteisiin reagointi vaarantuu tämän takia.
- * Tarkastuslautakunta jakaa mm. perusturvan huolen työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen suhteen. Työhyvinvointi kuuluu kaikille työntekijöille ja kunnan koko henkilöstön

jaksaminen on perustana kaiken kunnan toiminnan onnistumiselle. Lautakunta esittää, että kunnan yhteisistä varoista suunnataan työhyvinvoinnin kehittämistukea hallintoalueille.

- * Tyky-seteleiden lisäys on yksi tehokas tapa kehittää hyvinvointia.
- * Tarvitaan aktiivista ja säännöllistä tiedottamista tyky-tuesta.
- * Työhyvinvointikyselyn lisäksi tarkastuslautakunta toistaa esityksensä lähtöhaastattelujen sisällyttämisestä henkilöstöhallintoon.
- * Työhyvinvointitoimet lisäävät kunnan houkuttelevuutta rekrytoinnissa.

14. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA

Tarkastuslautakunnan arviointityössä nousivat erityisinä haasteina kunnan strategisten tavoitteiden (Parempi arki) toteutuminen henkilöstön resurssien ja työssä jaksamisen kohdalla, toimialojen tiivis poikkihallinnollinen yhteistyö (Päätösten vaikutusten arviointi). Myös strategian tavoitteiden sisäistäminen päivittäisessä viranhaltija- ja luottamushenkilötyössä vaatii erityistä tarkkuutta.

Kunnan ohjeistuksen ajantasaisamiseen tulisi panostaa jatkossa.

Vastuunjako on syytä käydä läpi Sarastian ja Lopen kunnan välillä, jotta oikeat sisäisen valvonnan toimintatavat saadaan osaksi kunnan palvelutuotantoa.

Myönteisinä asioina nousivat esiin kunnan imagon nostamiseen tähtäävät markkinointitoimet, mutta myös toimialojen työ kuntalaisten vapaa-ajan tarjonnan (kulttuurin ja liikunnan) monipuolistamiseksi. Valokuituprojektin eteneminen tulee nostamaan kunnassa asuvien palvelun tasoa. Myös perusturvan toiminta ikääntyvän väestön asumispalveluiden parantamiseksi ja kotona asumisen tukemiseksi on oikean suuntaista.

Yksittäisiä huomioita eri toimialoilta

- * Vuoden 2017 arviointikertomuksessa ollut vammaisten kanssa työskentelyä koskenut lautakunnan kommentti, johon ei lautakunta ole saanut tyydyttävää vastausta: ”Vammaisten kanssa työskentelevien perehdyttämisestä todettiin vastineessa, että asiantuuluvu koulutus ja perehdytys ovat vammaistyössä kunnossa. ”

Lautakunnan ajatus oli kuitenkin, että asiakaspalvelu sisäistetään kaikilla toimialoilla yhdeksi tavoitteeksi ja siitä järjestetään infoa ja koulutusta. Vammaisten kanssa työskentelevät myös muut kuin vammaistyötä tekevät esim. kehitysvammaisten sosiaalisen kuntoutuksen ohjaajat. Vammaiset ovat tasavertaisia asiakkaita ja työntekijöitä kunnan kaikilla toimialoilla, joten asiakaspalveluhenkiseen työskentelyyn sekä vammaisten kohtaamiseen tulee kiinnittää huomiota kaikkilla kunnan hallintojen sektoreilla ei vain perusturvan alueella.

- * Lapsella on oikeus päihteettömään lapsuuteen. Vuonna 2019 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan 3,5 % loppilaisista 4- ja 5-luokkalaisista kertoo kärsivänsä vanhempien päihteiden käytöstä. Edelliseen kyselyyn verrattuna prosenttiosuus on huolestuttavasti nousussa, vaikkakin lukema on pieni (+1 prosentti). Lasten ja nuorten kokemukseen kodin päihteiden

käytöstä on kiinnitettävä erityistä huomiota ja näiden perheiden tulee saada riittävästi tukea.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä kunnan päihdehoidosta. Mitä tukea päihdeongelmaiset ja heidän perheensä saavat? Mitä on ennaltaehkäisevä päihdetyö kunnassamme?

- * Urheilupaikkojen ja muiden isojen rakennuskohteiden suunnittelua tulee tehdä pitkäjännitteisesti ja harkintaa käyttäen. Suunnittelun tulee perustua myös tietoon kohteen kävijämäärästä pitkällä aikavälillä sekä rahoituksen varmuudesta ja kunnan rahatilanteesta.
- * Palautekyselyjen ja arviointien tulokset tulisi toimintakertomuksessa avata lyhyesti joka toimialalla. Tarkastuslautakunta esittää myös, että lautakuntaa informoidaan pitkin valtuustokautta kyselyjen tuloksista.
- * Tarkastuslautakunta muistuttaa hallintokuntia niiden välisen yhteistyön merkityksestä asetettujen strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja kehottaa hallintokuntia edelleen tutkimaan ja kehittämään yhteistyötä tuloksellisuuden parantamiseksi. Lopen kunnan arvoihin kuuluvat myös yhteistyö ja avoimuus.

Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta saattaa arviointikertomuksen valtuustolle tiedoksi ja pyytää lautakunnilta ja kunnanhallitukselta selvitykset arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin ja kannanottoihin.

Allekirjoitettu sähköisesti Lopella 25. päivänä toukokuuta 2020

Marianna Rautiainen
puheenjohtaja

Tommi Naakka
varapuheenjohtaja

Mirjami Hakala
jäsen

Ari Laitio
jäsen

Ari Pakarinen
jäsen

Riitta Suonurmi
jäsen

Leo Mustonen
Kristiina Tuohimaa-Salmisen
henkilökohtainen varajäsen